

Asia: LVM/1354/01/2019

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021–2032 – Suunnitelmaluonnos ja vaikutusten arviointi

Suunnitelmaluonnos

Mitkä ovat tärkeimmät toimenpiteet suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi?

Liikennevakuutuskeskus (LVK) kiittää mahdollisuudesta lausua valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on lähtökohtaisesti onnistuttu tunnistamaan ja nostamaan esiin keskeisimpiä toimenpiteitä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tulevaisuuden liikenne tulee olemaan entistä enemmän kytköksissä digitalisaatioon, automaatioon ja teknologian kehitykseen. Ajoneuvojen tuottama datan määrä on jo nyt suuri ja sen merkitys kasvaa jatkuvasti. Ajoneuvodatan hyödyntäminen ja jakaminen ovat avainasemassa tulevaisuuden liikennejärjestelmän kehittämisenä. LVK kannattaa ajo-neuvotietojen hyödyntämisessä mallia, jossa henkilö hallinnoi itse tietojansa ja päättää mihin niitä käytetään. Datan hyödyntäminen ei onnistu ilman vahvaa tietosuojaa. Liikenteen digitalisaation ja automaation lisääntyessä liikennejärjestelmän tietoturvaan ja tietosuojaan liittyviä vaikutuksia ja riskejä tulee arvioida erityisen huolellisesti ja säännöllisesti.

LVK pitää liikennejärjestelmäsuunnitelmassa erityisen positiivisena asiana sitä, että valtio on valmis luomaan lainsäädännölliset edellytykset ja tekniset puitteet ajoneuvodatan jakamiselle. Lisäksi LVK pitää erittäin tervetulleena sitä, että valtio on valmis määrittelemään datan tuottajien, välittäjien ja hyödyntäjien vastuita. LVK:n näkemyksen mukaan raamit tullaan kuitenkin luomaan pitkälti EU-lainsäädännössä. Kyseiset toimet kuitenkin tukevat ja edistä-vät liikenteen automaation kehitystä sekä uusien teknologioiden käyttöönottoa ja hyväksyttävyyttä. Ajoneuvodatan hyödynnettävyyttä edistää se, että dataa on saatavilla mahdollisimman laajasti ja sen jakaminen tapahtuu neutraalisti.

LVK:n näkemyksen mukaan edellä esiintuotuja aiheita on liikennejärjestelmäsuunnitelmassa käsitelty melko pintapuolisesti tai jätetty käsiteltäväksi erillisissä projekteissa tai hankkeissa, kuten liikenne- ja viestintäministeriön liikenteen automaation lainsäädäntö ja toimenpide-suunnitelmassa.

LVK pitää tärkeänä sitä, että liikenteen automaation toimenpide- ja lainsäädäntösuunnitelmaa koskevalla hankkeella on tarkoitus myös palvella valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutumista ja että hankkeet ovat kytköksissä toisiinsa. Myöskään keskeisiä EU-lainsäädäntöhankkeita (esimerkiksi Data Governance Act, ITS-direktiivi) ja niiden vaikutuksia ei käsitellä tässä suunnitelmassa. Näin ollen suunnitelman kokonaiskuvan hahmottaminen ja toimenpiteiden arviointi on osittain haastavaa.

Valtion edellä esittämät toimenpiteet ajoneuvodatan lainsäädännöstä, jakamisesta ja vastuiden määrittelystä tulisi suorittaa ensin, jotta digitalisaation ja automaation kehitystä ei hidasteta turhaan. Tämä tulee toki vaatimaan myös tulevan EU-lainsäädännön implementointia ja yhteen sovittamista kansallisen lainsäädännön kanssa.

Yhtenä liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteena on edistää kävelyä, pyöräilyä, joukkoliikennettä ja muita kestävämpiä liikkumismuotoja. Lisäksi suunnitelman tavoitteena on kehittää henkilöliikenteen solmukohtia ja edistää matkaketjujen toimivuutta panostamalla erilaisten liikkumismuotojen ja palveluiden yhteensovittamiseen.

LVK haluaa muistuttaa, että monien uusien kevyiden liikkumisvälineiden (esimerkiksi sähköpotkulautojen) oikeudellinen asema liikennevakuuttamisen näkökulmasta on murroksessa. Kyseisten liikkumisvälineiden tehokas hyödyntäminen, innovaatioiden mahdollistaminen ja palvelujen edistäminen edellyttävät esimerkiksi vastuu- ja vakuuttamiskysymysten ratkaisemista. Tällä hetkellä LVK on mukana Työ- ja elinkeinoministeriön alaisessa liikennealan kansallisessa kasvuohjelmassa, jonka tarkoituksena on pohtia ja ratkaista uusiin kevyisiin liikkumisvälineisiin liittyviä juridisia ja liiketoimintaedellytyksiin liittyviä kysymyksiä. Kysymys ei ole myöskään pelkästään kansallinen, vaan asiasta keskustellaan tällä hetkellä EU-tasolla liikennevakuutusdirektiivin päivityksen yhteydessä.

Liikennejärjestelmällä on keskeinen osa liikenteen turvallisuudessa. Liikenteen turvallisuus pitäisi olla yksi lähtökohtaisista suunnitteluperusteista. Valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisen näkökulmien osalta LVK haluaa korostaa liikenneturvallisuutta koskevan tutkimuksen tärkeyttä sekä Suomen liikenneturvallisuusvisiota lähtökohtana liikennejärjestelmäsuunnittelussa.

Onko toimenpiteiden rahoitus kokonaisuutena oikein suunnattu taloudellisen raamin sisällä?

- **Liikenneverkko ja solmukohdat**
- **Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut**
- **Liikennejärjestelmän tukitoimet**
- **Muut toimenpiteet**

-

Sisältääkö vuoteen 2050 ulottuva visio liikennejärjestelmän kehittämiseksi oikeat asiat?

Valtakunnallisella liikennejärjestelmäsuunnitelmalla on tarkoitus ohjata liikennejärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä pitkälle tulevaisuuteen. LVK:n näkemyksen mukaan on tärkeää, että liikennejärjestelmäsuunnitelmassa otetaan huomioon liikenteen toimintaympäristön jatkuvat muutokset ja että suunnitelmaa, sen tavoitteita sekä toimenpiteitä aktiivisesti seurataan sekä tarvittaessa kehitetään.

Viekö toimenpideohjelma kokonaisuutena kehitystä vision suuntaan?

Esitetty suunnitelma valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta on kattava ja laaja-alainen. Suunnitelmassa esitetyin toimenpitein ja valinnoin tuetaan myös useiden kansallisten ja kansainvälisten tavoitteiden toteutumista.

Vaikutusten arviointi

Onko vaikutusten arviointia täydennettävä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain näkökulmasta?

-

Antaako vaikutusten arviointi riittävän hyvän kuvan suunnitelman vaikutuksista?

-

Yleistä

Miten valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun prosessia (vuorovaikutus, viestintä ja vaikutusten arviointi mukaan lukien) tulisi kehittää?

LVK pitää valtion suunnitelmaa toimia tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa erittäin tärkeänä ja positiivisena asiana. Erityisesti erilaisissa liikenteen automaatiota edistävässä ja ajoneuvodatan hyödynnettävyyttä kehittävässä piloteissa, hankkeissa ja kokeiluissa tiivis yhteistyö liikennevakuutusalan kanssa on erittäin suotavaa. LVK haluaa korostaa liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä, että Suomessa liikennevahingot korvataan ensisijaisesti pakollisesta liikennevakuutuksesta.

Myös tulevan liikenneteknologian muutosten arviointi vaatii laajaa osaamista. Liikennevakuutusalan näkökulmaa tarvitaan uusien liikkumisvälineiden ja niihin liittyvien palveluiden kehittämisessä ja käyttöön otossa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelma tulisi toteuttaa siten, että yhteistyö ja vuoropuhelu eri toimijoiden kanssa tukee tavoitteiden toteutumista ja osapuolten asiantuntemus saadaan käyttöön. On tärkeää, että sidosryhmiä kuullaan. Kaiken viestinnän tulee olla avointa ja vuorovaikutuksen laajaa ja monipuolista.

Anttonen Minna
Liikennevakuutuskeskus